

Nieuwsbrief ProDemos

nummer 4 | 2023

p. 4 | ProDemos heeft een breed aanbod aan educatieve programma's, materialen en websites. Deze worden ontwikkeld om zoveel mogelijk mensen de spelregels van de democratie en rechtsstaat uit te leggen. Janneke Francissen vertelt over de educatieve visie van ProDemos.

p. 6
Docentendag
Maatschappij-
leer 2024!

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

In dit nummer

Het lijkt nog ver weg maar in juni is er weer een verkiezing en wel voor het Europees Parlement. Verder lees je meer over de aanstaande Docentendag Maatschappijleer, hoor je de ervaringen van griffiemedewerkers met onze cursus Politiek Actief en kom je te weten wat voor vragen onze begeleiders in Den Haag vaak krijgen.

p. 3 | Vernieuwde gastles
Regels en Rechten

p. 8 | Interview TaalMaatje

p. 13 | Nieuwe EU-schoolplaat
voor het basisonderwijs

p. 14 | Column Arthur Pormes

Gastles Europese Parlementsverkiezingen 2024

Van 6 juni t/m 9 juni 2024 mogen alle stemgerechtigde inwoners van de 27 lidstaten van de Europese Unie naar de stembus om te stemmen voor het Europees Parlement. In Nederland doen we dat op donderdag 6 juni.

Vanaf 1 april voeren we daarom weer Verkiezingsgastlessen uit door heel Nederland. In de gastles gaat het niet over de Europese instituten en wetgevingsprocedures, maar leggen we uit waarvoor we naar de stembus gaan en over welke thema's

de EU beslissingen neemt. We dagen leerlingen/studenten uit om te denken over de vraag welke politiek-maatschappelijke problemen volgens hen opgelost moeten worden door Nederland en welke door de EU.

De gastles is geschikt voor vso, vo en mbo en duurt één lesuur.

Lees meer op
prodemos.nl/verkiezingsgastles

Gastles Regels en Rechten compleet vernieuwd

Voor de gastles Regels en Rechten hebben we deze winter een compleet nieuwe casus uitgewerkt. Tijdens deze gastles spelen leerlingen en studenten het spel 'Belangenstrijd'. Ze ervaren in dit spel hoe de rechten van een groep demonstranten tot botsing komen met de rechten van de bewoners van de gemeente. Het is aan de burgemeester, die ook een speler is in dit spel, om de beste oplossing te vinden. Maar of dat nou zo makkelijk is...

Deze gastles geeft leerlingen/studenten inzicht in hoe verschillende groepen binnen een maatschappij samen een maatschappelijk dilemma kunnen oplossen. Gaandeweg worden ze ook een stuk wijzer over grondrechten.

De gastles is geschikt voor vo en mbo en duurt 45–60 minuten.
Boek de gastles via
prodemos.nl/regelsrechten

Duik in de geschiedenis van het Binnenhof

Het was een van de meest gestelde vragen tijdens de afgelopen verkiezingsperiode: wie komt er straks in het torentje te zitten? Als je die vraag letterlijk zou opvatten was het antwoord al voor de verkiezing duidelijk: voorlopig nog even helemaal niemand. Het torentje staat de komende jaren, net als de rest van het Binnenhof, in de steigers.

De langdurige verbouwing van het Binnenhof zorgt ervoor dat er een tijdlang geen bezoekers kunnen komen. Dit betekent echter niet dat de geschiedenis van het Binnenhof verborgen blijft voor het publiek. Sinds een aantal weken is vlakbij het Binnenhof het nieuwe Informatiecentrum Binnenhof Renovatie geopend.

Je kunt hier gratis binnenwandelen om even een kijkje te nemen. Hoewel het informatiecentrum een beeld geeft van de toekomst van het Binnenhof, wordt er ook teruggekeken op zijn imposante

verleden. Objecten en overblijfselen uit het 800-jarige bestaan van het Binnenhof staan tentoongesteld, inclusief voorwerpen die oorspronkelijk niet zichtbaar waren voor publiek. Met spelletjes en virtuele elementen is de tentoonstelling ook geschikt voor kinderen.

Plaats 22, 2513 AE Den Haag
Kijk voor meer informatie op
binnenhofrenovatie.nl

Ga terug in de tijd en ontdek politiek Den Haag tijdens WOII

In het kader van 4 en 5 mei bieden we de wandeling 'Politiek Den Haag tijdens de Tweede Wereldoorlog' aan. Tijdens deze buitenactiviteit verdiep je je in de geschiedenis van het Binnenhof in de periode 1940–1945 en hoort waarom koningin Wilhelmina naar Londen vluchtte en wat bruine Prinsjesdag was.

Ga mee met de wandeling en
boek je tickets op
prodemos.nl/wandeling

De educatieve visie van ProDemos Tastbaar maken wat abstract lijkt

ProDemos heeft als missie om de spelregels van de democratie en rechtsstaat uit te leggen. Dat doen we onder andere door middel van gratis educatieve programma's voor verschillende onderwijsniveaus. Janneke Francissen is werkzaam op onze afdeling Educatie en vertelt over de educatieve visie van ProDemos.

Wat wil ProDemos met haar programma's bereiken, en voor wie?

We willen we dat mensen de essentie van de democratische rechtsstaat tot in hun vezels begrijpen, en dat ze een idee hebben van hoe ze daar zelf een rol in kunnen spelen. Dat proberen we op allerlei manieren te bereiken. Bijvoorbeeld via een educatief programma op het provinciehuis, maar ook met lesmateriaal of digitale tools die leerkrachten zelf in de klas kunnen gebruiken, zoals

het Derde Kamer-lespakket over Prinsjesdag voor het basisonderwijs.

We maken programma's voor veel uiteenlopende groepen, van kinderen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs tot aan jongvolwassenen op het mbo en leraren in opleiding. Ook hebben we een project voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en ontwikkelen we de rondleidingen door de Eerste en Tweede Kamer voor dagjesmensen, toeristen en

andere geïnteresseerden. We kijken goed naar de doelgroepen die we bedienen: welke vorm en middelen passen bij deze doelgroep? Wat is de voorkennis? Welke voorbeelden sluiten aan bij hun leefwereld?

Wat is nou ‘typisch’ ProDemos aan de educatieve programma’s?

Onze educatieve programma’s over democratie en rechtsstaat vinden bij voorkeur plaats op de plek waar het echt gebeurt. Dus in Politiek Den Haag, bij de rechtbank of op het gemeente- of provinciehuis. En we willen dat leerlingen en studenten zo veel mogelijk leren door zelf te ervaren. Zo beklijft de stof het beste en is ons aanbod echt een aanvulling op reguliere lesmethodes. Denk hierbij niet alleen aan rollenspellen tijdens onze programma’s op locatie, maar bijvoorbeeld ook aan de Scholierenverkiezingen. Tijdens deze verkiezingen ervaren studenten en leerlingen zelf hoe het is om te stemmen en hoe het stemproces in zijn werk gaat.

Daarnaast willen we dat onze programma’s een toevoeging zijn op wat docenten zelf in de klas kunnen doen. Ons programma Democracy, voor het basisonderwijs, is een goed voorbeeld. Tijdens dit programma ervaren de leerlingen hoe het werkt om in de gemeente beslissingen te nemen. Dat doen ze in de raadszaal van hun eigen gemeente, waardoor het een bijzondere ervaring is! Het is mooi om te zien dat de politiek dan echt tot leven komt.

En tot slot vinden we het heel belangrijk dat er afwisseling in de programma’s zit. Niet iedereen leert op dezelfde manier en zo zorgen we dat het bij zoveel mogelijk leerstijlen ‘aanslaat’.

Hoe komt een educatief programma van ProDemos tot stand?

De meeste collega’s op de afdeling Educatie hebben een achtergrond in het onderwijs. We kijken naar wat er speelt in het veld en hoe wij daarbij aan kunnen sluiten. Bijvoorbeeld naar de nieuwe kerndoelen voor maatschappijleer en burgerschap.

De leerlingen of studenten kunnen in aanraking komen met botsende grondrechten en dat ook aan den lijve ervaren.

We hebben drie verschillende klankbordgroepen, hierin zitten leraren uit het po, vo en mbo. Daarnaast hebben we ook buiten deze klankbordgroepen contact met docenten en voeren we onderzoek uit. Zo proberen we voor elke onderwijstype te achterhalen waar behoefte aan is. Ook maken we, waar mogelijk, gebruik van nieuwe wetenschappelijke inzichten en technieken. Vorig jaar zomer heeft onze afdeling een training gevolgd over het toepassen van gametechnieken in het onderwijs (voor de liefhebber: ludodidactiek). Als je deze technieken toepast voelt een les niet als een les, maar als een spel. En bijna iedereen vindt het leuk om spelletjes te spelen. Dit idee hebben we nu toegepast in de vernieuwde gastles Regels en Rechten. We hebben voor deze les een spel ontwikkeld waarin de vo-leerlingen of mbo-studenten opgedeeld worden in twee groepen. Een groep wil een demonstratie organiseren en de andere groep bestaat uit buurtbewoners die dat willen tegenhouden. Zo kunnen de leerlingen of studenten in aanraking komen met botsende grondrechten en dat ook aan den lijve ervaren.

ProDemos is vooral gericht op het onderwijs. Besteden jullie ook aandacht aan volwassenen?

Ja, we maken ook veel voor volwassenen. We richten ons daarbij vooral op de

mensen voor wie het niet vanzelfsprekend is dat ze vrijmoedig hun plek innemen in de democratische rechtsstaat. Twee mooie voorbeelden zijn de Verkiezingskrant in gewone taal en het Stem jij ook?-project voor mensen met een lichte verstandelijke beperking. Die kranten, websites of filmpjes maken we samen met de mensen waar ze voor zijn. We betrekken hen erbij en vragen waar ze behoefte aan hebben, wat wel en niet werkt voor hen. Laatst was ik in Amsterdam om met een aantal taalambassadeurs de Verkiezingskrant in gewone taal voor de Europese Parlementsverkiezing te bekijken. Zij gaven heel nuttige tips, bijvoorbeeld dat als we qr-codes gebruiken, we daar wel uitleg bij moeten geven, omdat veel mensen uit hun achterban niet snappen hoe dat werkt.

We zijn veel bezig met toegankelijkheid. Met schrijven in eenvoudige, begrijpelijke taal hebben we behoorlijk wat stappen gemaakt. Maar we zijn ook aan het kijken hoe we bepaalde programma’s geschikter kunnen maken voor mensen met een auditieve of visuele beperking.

Door op deze manier te werken hopen we zoveel mogelijk mensen aan te moedigen actief deel te nemen aan onze democratische rechtsstaat.

In Beeld

Democratie voor iedereen

Onder de noemer Democratie voor iedereen worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd door maatschappelijke organisaties. Deelnemers gaan in verschillende werkvormen aan de slag met onze democratische rechtsstaat. Wat houdt dit eigenlijk in? Wat betekent dit voor onszelf?

Inspirerende sprekers op de Docentendag en -avond 2024

Vrijdag 12 april vindt de 42ste editie van de Docentendag Maatschappijleer plaats, georganiseerd door ProDemos en de Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer (NVLM). Voorafgaand aan de Docentendag is op donderdag 11 april de Docentenavond in het Vredespaleis. De sprekers dit jaar zijn hoogleraar Tanja van der Lippe, programmamaker Splinter Chabot en internationaal strafrechtadvocaat Geert-Jan Knoops.

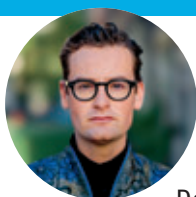
Op de Docentendag Maatschappijleer kunnen docenten (in opleiding) burgerschap, maatschappijleer, -wetenschappen, -kunde en geschiedenis allerlei interessante en leuke program-

maonderdelen volgen, inspiratie opdoen voor in de les, materialen ontdekken op de informatiemarkt en ervaringen uitwisselen met collega's.

TANJA VAN DER LIPPE
Hoofdspreker
Docentendag

Tanja van der Lippe is hoogleraar Sociologie aan de Universiteit Utrecht. In 2022 ontving ze de Stevinpremie, de hoogste Nederlandse onderscheiding in de wetenschap. Haar onderzoek focust zich op de verhouding tussen werk en gezin, waarbij ze inzichten uit de sociologie, economie en psychologie combineert. Ze kijkt bijvoorbeeld naar tijdsdruk, wat volgens Van der Lippe niet alleen een persoonlijk probleem is, maar vooral een maatschappelijk probleem. De verwachtingen van elkaar, van collega's, familie en vrienden, spelen een grote rol. En door technologie staan we elke minuut van de dag 'aan'. Dat maakt druk. Tijdens de hoofdlezing gaat ze in op de beleving van tijdsdruk.

SPLINTER CHABOT
Afsluitend spreker
Docentendag

Aan het eind van de Docentendag betreedt programmamaker en schrijver Splinter Chabot het podium voor een Q&A over diversiteit. Zelf bracht hij in 2020 het boek 'Confettiregen' uit, over de coming-out van hoofdpersoon Wobie en de moeilijkheden die daarbij komen kijken. Op dit moment is Chabot presentator van het programma 'Ondertussen aan de Hofvijver' waarin hij een blik achter de schermen geeft bij de jarenlange verbouwing van het Binnenhof.

GEERT-JAN KNOOPS
Hoofdspreker
Docentenavond

Op de Docentenavond verzorgt hoogleraar en (inter)nationaal strafrechtadvocaat Geert-Jan Knoops de hoofdlezing. In het Vredespaleis, waar het Internationaal Gerechtshof zetelt, vertelt Knoops over de impact van internationaal recht op het klimaatbeleid in Nederland. In maart 2023 nam de VN een resolutie aan waarin ze een verzoek deed aan het Internationaal Gerechtshof om advies te verlenen over de vraag: zijn staten wettelijk verplicht om de klimaatcrisis aan te pakken, en welke juridische gevolgen zitten daaraan vast? Een historische gebeurtenis: het is de eerste keer dat het hoogste gerechtshof ter wereld is gevraagd om duidelijkheid te geven over de verplichtingen van staten om het klimaat te beschermen en de eventuele gevolgen als ze dit nalaten.

Schrijf je nu in voor de Docentendag Maatschappijleer in Den Haag via prodemos.nl/docentendag

Burgerschap in de breedte

Barbara is taalmaatje: 'Taal is dé weg naar actief burgerschap'

Een goede taalvaardigheid is belangrijk om mee te kunnen doen in onze samenleving. Voor wie Nederlands niet de eerste taal is, kan het best lastig zijn om dit goed onder de knie te krijgen. Barbara Janssen is sinds ander halfjaar taalmaatje. Ze vertelde ons over haar vrijwilligerswerk.

Het is voorjaar 2022 als de Almeerse Barbara haar nieuwe Spaanse buurvrouw tegen het lijf loopt. Die geeft al snel aan beter Nederlands te willen leren. Dus biedt Barbara aan om wekelijks af te spreken. De twee praten en lezen heel wat af, soms tijdens een wandeling en soms met een kopje koffie of thee. 'Je kunt als taalmaatje echt iets voor iemand betekenen. Hoe beter je de taal spreekt, hoe beter je jezelf kunt redden.'

Niet veel later sluit Barbara zich aan als vrijwilliger bij het taalmaatjes-programma van Humanitas in Almere. Met haar achtergrond in lesgeven en coachen weet zij als geen ander iemand te motiveren. Naast haar parttime-

functie als lid van de examencommissie van een mbo-school houdt ze precies genoeg tijd over om wekelijks iemand te begeleiden en wegwijs te maken. Al snel wordt Barbara als taalmaatje gekoppeld aan een Marokkaanse vrouw. Met haar klikte het direct. 'Toen ik de eerste keer bij haar thuiskwam stond heel het aanrecht vol met Marokkaanse lekkernijen. Van die buitengewone gastvrijheid kan ik als Nederlander nog wel wat leren.'

Inmiddels koppelt Barbara als coördinator vrijwillige maatjes aan anderstalige inwoners van Almere die het Nederlands beter willen leren spreken. De meeste deelnemers hebben volgens Barbara een participatiedoel:

iStockphoto / Pekic

‘De taalvaardigheid verhogen om met de leerkracht van je kind te praten, de brieven van de gemeente te lezen, zelfstandig naar de dokter te kunnen en goed geïnformeerd naar de stembus te gaan.’

Het taalmaatjes-programma gaat verder dan alleen taallessen en leermodules. Het gaat over alledaags contact, tussen mensen die naar elkaars verhaal willen luisteren en elkaar willen ondersteunen. Het gaat over participatie, sociale verbindingen en een volwaardige deelname aan de samenleving. Barbara hoopt dat meer burgers betrokken worden bij de integratie van nieuwe stads- en dorpsgenoten. Taal is volgens haar dé weg naar actief burgerschap.

Het taalmaatjes-programma gaat over alledaags contact, tussen mensen die naar elkaars verhaal willen luisteren en elkaar willen ondersteunen.

‘Ik stimuleer de deelnemers om het huis uit te gaan en vooral veel te oefenen.’

Barbara haalt nog steeds veel voldoening uit haar vrijwilligerswerk en kan het iedereen van harte aanraden. ‘Je kunt al vrijwilliger worden als je de

Nederlandse taal goed beheerst en je de tijd wil nemen om iemand een jaar lang, eens per week, te helpen beter Nederlands te leren. Zoveel mensen willen een taalmaatje dat er een wachtlijst is. De hulp van taalmaatjes is dus echt heel welkom.’

Wat leerlingen en studenten nou echt graag willen weten over politiek...

Leerlingen en studenten zijn tijdens een educatief programma in Den Haag vaak en beetje onrustig en overenthousiast. Niet gek dus dat begeleiders tijdens de programma's, naast serieuze vragen, ook wat minder serieuze vragen krijgen. En ook Kamerleden die tijd vrijmaken om met klassen te spreken wordt vaak het vuur aan de schenen gelegd. We doen hier een greep uit de oogst.

AAN BEGELEIDER:

Kan de koning een wet tegenhouden door hem niet te ondertekenen?

AAN BEGELEIDER:

Is er eigenlijk een Derde Kamer?

AAN BEGELEIDER:

Is <naam van bekend Kamerlid> er ook vandaag?

AAN BEGELEIDER:

Waarom mogen Kamerleden tijdens debatten wel allemaal op hun telefoon?

AAN BEGELEIDER:

Als ze geen dresscode hebben, komen ze dan ook weleens in pyjama?

AAN BEGELEIDER:

Waarom hangen er stenen in de Tweede Kamer? Is dat voor de Grondwet ofzo?

AAN BEGELEIDER:

<Leerling ziet een willekeurig persoon in pak> Is dat een belangrijk iemand?!

AAN KAMERLID:

Met wie werkt u het minst graag samen?

AAN KAMERLID:

Hoeveel verdient u?

AAN KAMERLID:

In wat voor auto rijdt u?

AAN BEGELEIDER:

Wanneer hebben we pauze?

AAN KAMERLID:

Waarom zit u bij uw partij?

AAN KAMERLID:

Welke politieke onderwerpen vindt u het belangrijkste?

AAN KAMERLID:

Heeft u wel eens iets gezegd waar u zich voor schaamt?

Kom ook met jouw klas naar Den Haag!

Wil je ook met jouw klas het politieke centrum van Nederland ontdekken in het nieuwe schooljaar? Vanaf 2 april (vo) en 23 april (mbo, pabo, lio) kun je je klas(sen) inschrijven voor een educatief programma in Den Haag in de eerste helft van het nieuwe

schooljaar (september t/m december 2024).

Noteer de data in je agenda, want boekingen gaan altijd hard. Alle programma's waar je uit kunt kiezen zijn te vinden op prodemos.nl/politiekdenhaag.

Interview cursus Politiek Actief: raadsgriffie Apeldoorn

Om burgers te betrekken bij de besluitvorming binnen een gemeente kan de gemeente een cursus Politiek Actief aanbieden. De cursus is voor iedereen die erover nadenkt om politiek actief te worden maar nog niet goed weet hoe, en wordt gegeven door een begeleider van ProDemos. We vroegen Dennis Nijzing en Hiltje Talsma, medewerkers van de raadsgriffie Apeldoorn, naar hun ervaringen.

Waarom bieden jullie deze cursus aan?

Ten eerste willen we graag de bekendheid van de gemeenteraad onder Apeldoorners vergroten. Dit doen we op meerdere manieren, maar de cursus Politiek Actief is een belangrijke schakel hierin. Ten tweede is de cursus binnen onze gemeenteraad een mooi startpunt voor politici. En tot slot merken we dat de cursus in een behoefte voorziet van veel inwoners. Bijvoorbeeld omdat ze

deel uitmaken van een wijkraad of gewoonweg omdat ze eigenlijk geen flauw idee hebben wat zich daar in dat gemeentehuis nu allemaal afspeelt. We organiseren de cursus meestal twee keer per jaar. We werken met een wachtlijst en we hoeven eigenlijk weinig moeite te doen deze te vullen.

Wat voor mensen doen er mee aan de cursus? Ook jongeren?

Iedereen kan deelnemen. Het laagdrempelige karakter van de cursus maakt dat mogelijk. Elke cursusronde zien we ook wel een aantal jongeren deelnemen, maar dat zijn er wel relatief weinig. Soms komen ze uit onze jongerenraad. In Apeldoorn hebben we de grootste jongerenraad van Nederland.

‘Op een debataavond komt altijd verborgen talent naar boven.’

Vinden jullie op deze manier ook nieuwe raadsleden?

Zeker! In de huidige gemeenteraad zitten 8 raadsleden die de cursus hebben gevolgd. Daarnaast zijn er nog 9 fractievertegenwoordigers, 3 fractie-assistenten en zelfs 1 wethouder die bij ons hebben meegedaan aan de cursus.

Hoeveel cursisten uiteindelijk echt doorstromen naar de fracties is niet precies bekend, omdat ze soms alleen op de kieslijst terechtkomen, al betrokken zijn bij een bepaalde partij of bestuurslid van een partij worden. Dat hebben we niet precies in beeld. Maar per cursus wordt gemiddeld 25% van de deelnemers in enige vorm politiek actief.

Wat was jullie leukste ervaring?

Het is altijd mooi als er een groepsgevoel ontstaat, en een bepaalde vorm van chemie tussen de deelnemers. Onze vaste cursusleider Reinier Mulder (red. begeleider bij ProDemos) zorgt altijd voor veel energie en een positieve sfeer. Dat komt de cursus erg ten goede! Ook is het leuk dat er op de debataavond altijd verborgen talenten naar boven komen. Je ziet de cursisten op die avond enorm plezier hebben, en daar genieten wij dan ook weer van. En, best bijzonder: we hoeven vrijwel geen moeite te doen om raadsleden te vinden die willen meedoen aan de speeddate of optreden als gastspreker. Ook binnen de raad wordt deze cursus enorm gedragen en dat is voor ons als griffie heel fijn.

Wil je ook een cursus Politiek Actief organiseren binnen jouw gemeente? Neem dan contact op via politiekactief@prodemos.nl.

Kijk met groep 7 en 8 rond in de EU

De EU en het Europees Parlement zullen dit voorjaar veel in het nieuws zijn. Om leerlingen van het basisonderwijs kennis te laten maken met de manier waarop de Europese Unie besluiten neemt, hebben we samen met Schooltv een nieuwe interactieve schoolplaat gemaakt. De schoolplaat is speciaal voor leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs.

Spelenderwijs ontdekken leerlingen hoe en waarom de Europese Unie is ontstaan en wat voor rol de EU speelt in hun dagelijkse leven. Zo wordt bijvoorbeeld uitleg gegeven dat de Europese Unie in 2017 een wet heeft gemaakt waardoor

je in alle landen van de EU kunt bellen en internetten. Daardoor kun je op vakantie in Frankrijk gewoon appen zonder extra kosten te maken. Voorheen was dat veel duurder. Handig dus!

Spelenderwijs ontdekken leerlingen hoe en waarom de Europese Unie is ontstaan

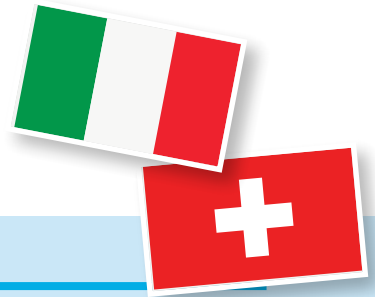
Je vindt de interactieve schoolplaat via prodemos.nl/EUschoolplaatPO

Medegefinancierd door de Europese Unie

Verschillen tussen Europese democratieën

Er zijn wereldwijd allerlei verschillende manieren waarop landen geregeerd worden. Je denkt dan misschien eerst aan verschillende staatsvormen, zoals dictaturen, oligarchieën, theocratieën en natuurlijk democratieën. Maar de democratie heeft als staatsvorm zelf ook al vele verschillende gezichten. Die vind je al dicht bij huis: Europese democratieën hebben elk hun eigen regels en kiesstelsels.

Twee stemmen

In Duitsland mogen burgers tijdens de verkiezing voor het parlement twee keer hun stem uit brengen. Hun eerste stem is op een persoon. De helft van de zetels in het Duitse parlement wordt op deze manier verdeeld. De tweede stem is op een partij. Dat is een 'gesloten lijst', wat betekent dat de volgorde van de kandidaten niet wordt veranderd en voorkeurszetels niet mogelijk zijn. Zo kunnen Duitse burgers dus op zowel een persoon als op een partij stemmen.

Opkomstplicht

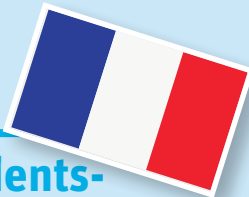
In België is er een opkomstplicht: je móet komen stemmen tijdens een verkiezing, anders krijg je een boete of berisping. Deze maatregel zorgt ervoor dat de opkomst in België hoger is dan in Nederland, maar ook dat er relatief veel blanco of ongeldig wordt gestemd.

Bindende referenda

In verschillende Europese landen is het mogelijk om bindende referenda te organiseren, zoals in Oostenrijk, Italië en Zwitserland. Als de kiesdrempel gehaald wordt, moet de overheid de uitslag overnemen. De onderwerpen die aan bod mogen komen tijdens deze referenda zijn per land verschillend.

Presidentsverkiezing

In Frankrijk wordt de regeringsleider direct gekozen tijdens de presidentsverkiezing. Als in de eerste ronde geen van de presidentskandidaten een meerderheid van minstens 50% heeft gehaald, volgt er een tweede ronde met de twee hoogst scorende kandidaten. Het Franse parlement wordt ook meestal in twee ronden gekozen, via een meerderheidsstelsel met districten. Het Franse parlement is minder machtig dan het parlement in Nederland, en de Franse regeringsleider heeft juist veel macht.

Zelfbestuur

De provincies van Nederland hebben allemaal dezelfde vorm van zelfbestuur. In Spanje is dat heel anders geregeld. Daar verschilt het van regio tot regio hoeveel rechten en autonomie het regionale bestuur heeft. Zo heeft Catalonië veel meer rechten en mogelijkheden dan andere regio's. Het Catalaanse parlement besloot in 2017 zelfs om de onafhankelijkheid uit te roepen. Dat werd echter niet erkend door de centrale Spaanse regering.

Met de verkiezingen voor het Europees Parlement in aantocht is het interessant om je bewust te zijn van dit soort verschillen. Want de verkiezingsprocedure in juni wordt per land afzonderlijk bepaald. En verschillende kiesstelsels kunnen tot verschillende uitkomsten leiden! Wel moeten de verkiezingen voor het Europees Parlement vrij, geheim en bij algemeen universeel stemrecht plaatsvinden. En Europarlementsleden moeten op basis van evenredige vertegenwoordiging in de lidstaten verkozen worden.

Wist je dat we op onze website allerlei kennisdossiers hebben staan? Je vindt ze op prodemos.nl/kennis

Column

Meten met twee maten

Per 15 januari 2024 is **Arthur Pormes** toegetreden tot de raad van toezicht van ProDemos. Hij is voor die functie voorgedragen door de ondernemingsraad van ProDemos. Pormes is lerarenopleider en vakdidacticus maatschappijleer en maatschappijwetenschappen bij het ICLON/Universiteit Leiden. Daarnaast is hij docent maatschappijleer, global studies en maatschappijwetenschappen aan het RSG Brokledede in Breukelen.

‘Meer gelijke rechten voor mbo-student’. Die kop stond vorige zomer boven een artikel dat een plan beschreef van het ministerie van Onderwijs om mbo-studenten een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van studenten in het hoger onderwijs te geven. Ik weet helaas niet meer welke docent het is geweest die mij leerde: ‘Iets kan niet méér gelijk worden. Iets kan minder óngelijk worden, maar iets is gelijk of niet gelijk. Net zoals je óf zwanger bent óf niet zwanger. Je kunt niet een beetje zwanger zijn.’ Ik ben die les in elk geval niet vergeten. ‘Meer gelijke rechten’ betekent dat er dus nog steeds met twee maten wordt gemeten bij studenten en dat lijkt me niet eerlijk.

Klachten over meten met twee maten lijkt ik steeds vaker te horen. Meet de politie met twee maten in het optreden tegen demonstrerende boeren en demonstrerende klimaatactivisten op de snelweg? Reageert het demissionair kabinet met twee maten in reactie op de oorlog in Oekraïne en de oorlog in Gaza? Meten met twee maten in eenzelfde of een vergelijkbare situatie is onrechtvaardig. Het ondermijnt vertrouwen in de rechtsstaat.

Nederland kent een lange traditie van meten met twee maten. Mijn vader is geboren in 1933 in wat toen Nederlands-Indië werd genoemd. In dat deel van het Nederlandse koninkrijk bestond er een hiërarchie naar huidskleur en gold formeel niet voor iedereen dezelfde wet. Verschillende wetten voor mensen met verschillende huidskleur, daar kwam het in wezen op neer. Er werd niet gemeten met één maat. Na de Tweede Wereldoorlog is er nog vier jaar oorlog gevoerd om dit economisch zo voordelige

Dankzij democratisering zijn dezelfde rechten gaan gelden voor steeds meer mensen.

systeem in stand te houden. Mijn vader leefde als Moluks kind en tiener onder dat Nederlandse bewind. Dat wettelijke meten met twee maten vond dus niet zo heel lang geleden plaats, en voor mij erg dicht bij huis.

Tegenwoordig geldt in ons land een systeem van wetten met rechten en plichten en dat systeem geldt in principe voor iedereen. Dankzij democratisering zijn dezelfde rechten gaan gelden voor steeds meer mensen. De democratische rechtsstaat is inclusiever geworden. Ik zie dat als voortuitgang. Meten met eenzelfde maat is het constitutionele uitgangspunt, verankerd in artikel 1 van onze Grondwet. Als nieuw lid in de Raad van Toezicht van ProDemos wil ik graag bijdragen aan betekenisvolle educatie voor allen over democratie en rechtsstaat. Deze voor menselijke waardigheid zo belangrijke ideeën en verworvenheden verdienen het gekoesterd, gevoed, verdedigd en onderwezen te worden.

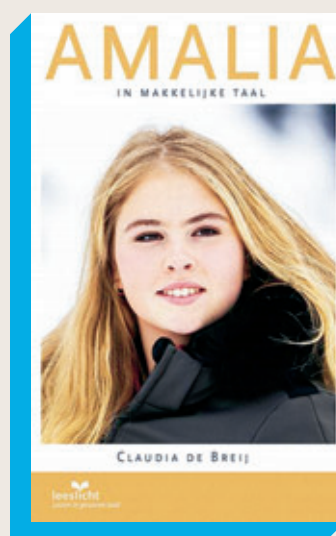
Mediatips

We willen dat het aanbod van ProDemos toegankelijk is voor iedereen. Dat doen we onder andere door zoveel mogelijk begrijpelijke taal te gebruiken, onze websites en schriftelijke materialen technisch toegankelijk te maken en door onderwerpen te hanteren die relevant en herkenbaar zijn. Wil jij ook een stap zetten naar toegankelijkheid? Wij zochten drie mediatips voor je uit over toegankelijke taal.

1. Podcast Vet Simpel

Wollige teksten, juridische taal, onnodig Engels ... Wij raken maar niet uitgepraat over begrijpelijk schrijven. De makers van de podcast Vet Simpel ook niet. Host Silke Polhuijs is schrijfcoach en helpt luisteraars in haar podcast op weg naar toegankelijke teksten. Handig voor iedereen die voor een breed publiek wil schrijven, zoals communicatieprofessionals en ambtenaren. Veel luisterplezier!

2. Boeken in makkelijke taal

Lezen is voor iedereen. Dat is het motto van uitgeverij Eenvoudig Communiceren. Zij geven boeken en kranten uit in begrijpelijk Nederlands. Door middel van hertalingen in makkelijke taal stelt de redactie de aarzelende lezers in staat om te genieten van boeiende verhalen. Dat geeft zelfvertrouwen en brengt het plezier in lezen terug. Onze tips: Amalia, Lupin en Daar waar de rivierkreeften zingen. Veel leesplezier!

3. NOS Nieuws van de Week

Niet iedereen kan het nieuws even goed volgen, bijvoorbeeld omdat iemand moeite heeft met de Nederlandse taal. Daarom is er een wekelijks journaal in makkelijke taal: het NOS Nieuws van de Week. In elke aflevering komen drie actuele nieuwsonderwerpen aan bod die worden verteld in begrijpelijke taal. Elke woensdag om 17.00 uur is er een nieuwe aflevering te zien op het YouTube-kanaal van NOS. Daarnaast is het journaal wekelijks te zien op verschillende regionale en lokale tv-zenders. Veel kijkplezier!

Verkiezingskranten nu te bestellen

Kijk voor de actuele agenda op prodemos.nl/agenda

Op donderdag 6 juni 2024 is de verkiezing voor het Europees Parlement. Als voorbereiding op de verkiezing hebben we twee verkiezingskranten gemaakt.

VERKIEZINGSKRANT IN GEWONE TAAL

De krant is voor iedereen bedoeld die meer wil weten over de verkiezing en het stemproces. Ook is de krant heel geschikt voor de 2,5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Voor hen is het een uitdaging om op te zoeken hoe de Europese Unie werkt of de informatie te begrijpen op een stembiljet. Deze krant draagt eraan bij om goed voorbereid en met zelfvertrouwen naar de stembus te gaan.

STEM JIJ OOK?-VERKIEZINGSKRANT

Voor mensen met een lichte verstandelijke beperking is er de 'Stem jij ook?'-verkiezingskrant. In de kranten staat in begrijpelijke taal uitgelegd waar de verkiezing overgaat, hoe stemmen werkt en wat het Europees Parlement precies doet.

Je kunt de kranten gratis bestellen in onze webshop via prodemos.nl/verkiezingskranten

Op de hoogte blijven van onze activiteiten en evenementen? Meld je dan aan voor onze maandelijkse digitale nieuwsbrief. prodemos.nl/nieuwsbrief

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en Europa.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4x per jaar. Abonneer je gratis op prodemos.nl/nieuwsbrief

Redactie
Afdeling Marketing & Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel
Fotografie
Bart van Vliet
Lay-out
Puntspatie [bno]
Druk
Bendion Mailsupport BV

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Wil je de nieuwsbrief niet meer ontvangen? Mail dan je naam en adres naar info@prodemos.nl.